

Litterär Tidning.

N:o 88.

Fördagen den 2 November.

1839

Mephistopheles.

(Översättning ur Andra Delen af Göthes Faust.)

(Forts. fr. N:o 87.)

Mephistopheles.

(som allt mera tränges undan åt förgrunden.)

I källen oss fördömda väsen, I
och trollen sjelfva mer än vi,
ty I förfören Man och qvinna. —
Bedrar jag mig på hvad som händ?
Är detta kärlekens curieusa Element?
Jag känner hela kroppen brinna,
och marker knappast mer, hvad jag i nacken känt.
I sväfven hit och dit. Kom litet närmre båra;
låt det der heliga i edra gester sara.
Det allvarsamma tar sig dräpligt ut,
men skratta ocksd — bara en minut!
Det vore något infernaliskt herrligt,
att se Er dra på munnen — litet kärlige.
Fr sten! I mig? Blott för en liten stund!
Du långa skalk! Dig ser jag helst; var nödlig
och sätt ej den der klosterminen på dig,
försök ett litet älskvärdt drag på mund!
Och hvad barocka smitt på edra kläder!
En smula friare! så här; kom hit! — —
Nu vändar Skaran sig — — Ah på min heder!
Jag har ordentlig Appetit. —

(Chor af Englarne)

Mephistopheles.

(sansar sig)

Bvad faltas mig? Lik Job jag ser jörfärlig
ser hisklig ut, med bulor där och här!
Blef jag förbränd? — Min race är ju för ärlig,
att icke kunna tåla vid det der;
Allt hvad sataniskt hater, utan sara,

och kärleksglöden tog på huden bara!
Fördömda bloss! — jag ren dem stockna ser. —
Och alleasman, jag förbannar Er!

(Chor af Englarne, som sväfva uppåt, med förtal
de Faust's odödliga del.)

Mephistopheles (ser sig om)

Hvad nu? De sköna fjerran! Englaskriket
har tynt redan. Hvilken skön bedrifft!
Der forslas själen af åt himmelriket;
och derför stökades på denna grift!
Min bästa skatt! — Jag hade öfverlagt det
så mästerligt — och tvärt emot kontraktet!
Nu har han rymt; jag kunde spruta gift! —
Hvad hjälper det jag mig beklagar?
Hvad kan jag muta för en Advokat?
Så har man lurat mig på gamla dagar;
jag har förtjent att stå der dum och flat!
Hur kan man handla så förtvistadt illa;
och kostnader och mödor så förspilla?
Gemena lusta! biter Du på Fan,
vid beck och svavel hemmastadd och van?
Hur faller barnsligheten på en sådan,
som jag, en philosoph, och det på en minut?
O Helvete! Besinna rádan
af slika frestelser till slut!!

Ihm.

Till Herrar Litteratörer.

Tredje artikeln.

(Fortsättning och slut från N:o 84.)

Till affslutande af denna artikel hade förf. räkt uppdrag
och besvärta hvar est och när en ny organiserad och all-
män litterär association bordé, i entighet med tiden riktning
och egen anda, mæsse för sin svenska sammankomst men då de
ännu nästan inga litteratöret reknas sig och saledes hela före-

ningen ännu blott är en existens i tanken, så är visserligen en mera motiverad uppsats, rörande dessa punkter, öfverflödig. Att föreningen, i alla fall, bör ha sva sin hufwudstation uti Stockholm, torde vara naturligt. Statsaffärernas eller det politiska medborgarlivets medelpunkt, bör även vara skuldenstens. Dece erhålla demotsägelse årligen nu mera ständigt ökad cohesion till hvarandra. De wilja båda göra sitt inflytande gällande på tiden och slägternas utveckling och gång, och just derigenom och dertynt börja de åtmen att alt mera och mera igenkänna hvarandra, från gamla hädansarna tider, hvar — icke som fosterbröder, utan, hvad mera är, som bröder, som twillingsbröder — af de första krafter, som beherrskade verlden: kärlek och frihet. Alla ställningar och förhållanden ropa med hög röst: "ergo Stockholm." Tiden återigen för första sammanträdet anser förf. önsklig, ju förr desto heldre. Hwad är w i om tio, tjugo, trettio år? Kanske stort! Hwad är idéen om föreningen då? Kanske 0. Det är icke menniskorna blott, som bliksa orkliga gubbar, åtmen idéer kanna bliksa der; och hwad icke ideerna genomdrisva i sin ungdom, förmå de sannerligen icke i sin älderdom. Hwad som derföre bör göras, bör åtmen göras snart. Våren, sommaren, vintern och hösten är likgiltiga för helswa idéen. Den tager icke i betraktande lättare eller svårare communications-omständigheter. Den är ett oavhängigt fritt helt, i och för sig helselv. Första sammankomsten bör också, den åtminstone, vara ett, från alla, andra considerationer stöldt, uteslutande resultat just af denna förslaget inneboende frihet, helhet; eller hur? — Det skulle bewisa att Herrat författare låte alla enskilda intressen och beräkningar wika tillbaka eller öfvervägas af det allmänna och gemensamma fosterländerna litteraturintresset. Med för detta mål väckta sympatier, handlade man då, endast med ögat derpå fastadt. Det wore en obetingad, en rent poëtisk fri handling, en helsständig uttryck af kärlek för Sveriges sånggudinna. Idéens absoluta seger. Tanken, af en allmän nationlig litteraturs bjudande och dominerande läge, erkänd öfverordnad — egoisteriets. Här är icke fråga om att alla litteratorer skola komma att närvora vid sammankomsten endast de som w i lja. Antag att 50 eller 100 teckna sig såsom medlemmar, men att blott 10 infinna sig, vid samlingsorten. Det är nog. Idéen har dock erhållit sotfäste i det ytre och den behövner, till början, ej mera. Med sotfäste till ytre, offentlig handling skall den, dublerande sig helselv, snart växa och eröftra publik, nation. Antag återigen att till och med endast 10 och ej flere ens teckna sig för saken, men att dese upptråda, som det ägnar männer, med warm känsla af sin mission och med frist sinne uti sina företag och de skola snart kunna inbjuda hvilka de wilja, arondera sig helselv efter behag bland litteratorerne och med säker hand skapa afhöfianionen. Ur en blott tanke skall den sälunda innan kort høja en fri och öppen panna — frönt af allas bisall. De som derföre känna någon bålelse att teckna sig, gjorde visserligen det hela en tjänst, om de onmålte sig hos tiden gen Eos, så snart som möjligt. Ordismål tjenat ju till intet. Kunde en sammankomst åvägbringas innan julen — skulle man mähhanda med Nyåret kunna tillkännagisva ett inhemskt läsebibliothek. Man bör för det lemla alla små tankar å sidon: ty just det skall oförnekligt gifva vår sköna litteratur en ny mägtig drifffäder, till framtidens författnar, det skall utveckla en ny tids nyare sångarebetydelse, det skall upp och utrulla den, ur de försont a äldre skolorna upp, egligt allmän lag och särskilt upprättadt kontoret. Kommissio-

warna, nyaste skolans nationaliga fana. Det de åtmen detta inhemska läsebibliothek, som skall emancipera Herrar författare, från det wämjeliga omaket att, som ödmjuka hennare, upplocka Herrar förläggare. År litteraturen worden en handelsvara, så är jag också förvisad, om att nationen skall taga den lika gerna directe från producenterna — som från spekulanterna. Några ombud kunna wi ej behöwsa, wi skall landet lika nära som de — kanske närmare. Några förmypndare behöwsa wi ej heller, wi kunna sköta våra affärer helselv. Fästom os försöka. Lyckas wi, så ha sva wi wunnit 100, om ej 200 per: såväl uti intellektuellt, som mercantilet asseende; Misslyckas wi, så ha sva wi förlorat — — ingenting. Alt återgår blott till samma förhållande som nu är — ehuru wi åtminstone åga qvar det tillfredsställande lugn, som ligget i ett redligt försök att kämpa för den sköna konstens hälsa. — Men det hvarken kan eller skall misslyckas, så wida wi helswa ej wilja det. Nationen skall alltid uppbåra, hvad som är nationligt. Det ömbliga eller orimliga, som, ett dåligt och lojt sinne, eller ett af de der alldagliga pajatzo lyunena, som skattar åt alt, både likt och olikt, mähända tro sig finna uti föreningsförslaget, är likväl aldrig hvarken ömbligare eller orimligare än det att uti den (åtminstone till usseendet) kalla, fuktiga och svarta jordmassan bortkasta det härliga frö — hvaraf wi leswa, och deraf blixtvet likväl den nättaste blomma, den hästa frukt, som återgåldar trosalt och mera — det hvaraf wi leswa. Nej, denna förening innebär intet o-mäligt, intet ömbligt: litteraturen kräver den, tiden är hafwande med den. Vi åga redan 2:ne utländska läse bibliothek, till och med dese bewisa att ett inhemskt både skulle kunna båra sig och med tillfredsställelse mottagas af nationen. Förf. inser åtminstone ingen orsak, hvarföre ej det fullkomligt skulle kunna mäta sig med dem.

Slutligen må det åtmen tillåtas förf. att, allt förf. slagsvis, framläggas, till Herrat författares bedömmande, några reglor, till ledning för föreningen. Skulle pluraliteren anse dem oriktiga och ändamålslös, skall förf. wist icke enskampa för dem, ehuru de utgjort den ställning eller resning, hvarifrån förf. tänkt sig — — — de artiklat han, i detta ämne, frisvit.

Esquise.

(Första sammankomsten.)

Föreningen förklrar sig bildad. Besluter åtliga sammankomster. Bestämmer, genom omräkning, helselv ort och tid förf. före. Föreningen upptager som medlemmar, alla som wilja anteckna sig. Föreningen besluter utgivandet af ett läsebibliothek, för den inhemska sköna litteraturen. Gör att ordna och sköta alla derigenom uppkomna och uppkommende affärer utväljes en kommission, bestående af 6 ledamöter, hvaraf 5 litteratorer och en Bokhandlare. Denna kommission skall ha sva sin station uti Stockholm, och nowäljes årligen. Till den uppgiften hvarje ledamot sin adress, och till den insändes alla manuskripter. Den äger att bedöma och antaga dem för läsebibliotheket. Såväl för detta bedömnande, som och för alla andra åtgärder är kommissionen stödig redogörelse och ansvar, vid första derpå följande sammankomst. Bokhandelsledamoten emottager de rykta arbetena och ansvaret för dem, egligt allmän lag och särskilt upprättadt kontoret. Kommissio-

nen öfversänder gemensamt under gemensamt an-
svar, de inflytande medlen, till Herrar författare. För att
likväl söka upplysta den sköna litteraturen från en, allt mer
och mer öfverhandtagande, esemeridist tendens, bestuter före-
singen att ördela Läsebibliotekets tatalbehållning sálunda.

Större dramatiska arbeten och Epos . . . 36 pet.
Större romaner och romaner . . . . . 32 pet.
Noveller och lyriska bidrag . . . . . 28 pet.

om Poesi i Sak, såsom närmast rörande demas tidsningar
ämnem.

Vi gå ett nytt tiderhvarf till mötes: nytt, emedan fråga
är om hela samhällets regeneration i dës innersta nerv, hvor-
af följen blir en upplifning och ombildning af allt annat i
det mänskliga samhället, alltså äfven af konst och Poesi.
Den sednare skall nu ifrån Ord bli Sak, så innehåll, upp-
finning, väsende och egentlig karakter. Poesi i sak är icke
utan poetiska ord, den har icke tom sit språk, sitt egena, pas-
sande, rätta, som dock endast är det andra i ordningen. Poesien
liksom tiden fordrar alltså nu verklighet, icke blot materiell, utan andlig verklighet och samling, sensade rätta,
goda idéer, ren psychische kval som ren physis. Men
ni skän, den andliga verkligheten vil göra sig gällande i
fället för skenet af mänskla, numm utan värde, tit-
lar, utklädda lögner, som skola representera verkligheter. I
poesien är äfven flit med namnen, symbolerandet, liknelse-
fabricerandet, allegoriserandet, det endast tekniska fabrikartade
versmakeriet; frasernas tid är förbi; masqueraden
slutimma flit. Den påskyndades af de värdeflora namnens
innehållsware, som icke godwilligt stiga ned från de höjder, det
de så länge stått och lugnit, utan streta mot mänskligetens
gång. De anse som en personlig egenom, ett god si-
sin ställning i samhället. De borde i fället glädjas åt den
skora-hvalning hv. egenom mänskligobildningen går ett seg närmare till förverkligande af sitt ideal. Guds mening dermed
De motarbeta tiden, lugnande, att mänskligetens sak är i fara;
iå det är endast namnet, som svårtva i fara. Dock lögner
är dödens bröder, hans valde är icke ewigt. Utanför dören
står sanningen och lifvet och will in och skall in. Godes na-
motstånd: "om förtydning, vrede, form-anspråk, missdag och
illwillia mörker: om döden skakar sna kudor, skallrar sänder-
na, fäktar med skicket åt alla håll, wåsnas och bråkar öfver
hvad tilligt är, i fället för att gå och lägga sig i den dro-
fulla bådd, som står den öppen: då wredgas också det lefe-
wande i århundradet och åskor höcas i dës annalkande. Det
kommer i början wekk, som solstralen: det will våarma, lösa,
glädja, wälsgna jorden och dës inuebyggare."

91.
Ett bildandet af en gemensam fond assåttas 6 pet. . . . 6.
100.

Föreningen skall försöka att, genom enfulla bidrag, upp-
bringa denna fond, att den, i framtiden, må kunna gagna,
säsom pensions bidrag, reseunderstöd m: m: —

De litterära ledamöterna uti kommission betraktas såsom
Läsebibliotekets garde d'honneur och erhålla intet arfvoide.

Föreningen skall söka tillvinna sig fäderneslandets, den
kända publikens, folkets sanction.

(Understifter.)

Litteratorer!

Den stora allmänna litterära obössiation, som förefölj-
vat min tanke, har jag nu uppriat för Eder, och om min
penna varit ett krusifikte, i fället för ett guldfläkt, må man
gesäcka mig der. Om emedertid helskwa grundtanken är sanna
och riktig uti detta conne:drag, är jag fullkomligt nöjd. Det
är huswudsaken. —

Tecknen Eder då för grundtancken och sammanträden
för den. För det som är sannt böra alla kunna teckna sig. —

Wid sammankomsten skola vi modifiera, hvad som behöfves.
Diskussionen är en överlig modifications-mästare.

Föreningen äger emedertid ej någon enskilt — utan al-
ts, icke något Chess-skap — utom sinnet, intet annat ändamål —
ntom litteraturens och inga andra intressen — — blifwa E-
deri egen och egna.

Norrköping den 12 October 1839.

C. J. Widderstad.

Poesi i Sak

till åtfillnad ifrån

Poesi i Ord.

Denna Artikeli som i år prövt Dagligt Allehanda (1. och
8 Juli), liksom en annan om Folkboden, af Z, tydligen
med nye Thorild, Almqvist, är så rik på nya fakter och re-
formerande idéer, att vi icke anse den böra bortglömmas med
dagen, utan förfärligt utgivwas för att omlåsas och väl be-
tänkas. Der dro aningsrika blickar fastade in i hjertat af sam-
tid och framtid. Vi vilja redogöra för innehållet af artikeln

Så motarbeta äfven "Gubbarne" i vår tids poesipassions-
fräfwan att bli allt mer mänsklig och naturlig i sann
mening, den blir ej deraföre prosa, förlorar icke sin hemlighets-
fulla magi, ty den högsta skrähet och underbarhet ligger i
mänskla, i Guds skapade värld, ej i allegorier,
symboler, orimligheter, andars och trolls framkallande, fäste
idealitet och fäste realitet, som är konstmakeri, fäste
konst. Den sanna konsten är att förenimma och uttala allt från
der artistiska horizonten, d. å. som ett barn ses
allt d. w. s. som lek och allvar på en gång. I denna horis-
ont lösas alla motsättelser, uttagdt i skräningen, uttagdt
ty "konsten är så sann, att den nästan aldrig förer ordet san-
ning i sitt språk, icke sief påstår sig ega den, och anas knapp
för dës wän: Den är så full af wändlig godhet, att den bliv-
ges för att wisa sitt hjerta. Den är en närvärande himmel:
fall, talar den deraföre soga om himlen, men oft hvad den si-
ger, äfven om de jordiska tinget, är himmelfri." När Papel-
sen så uppsättas, hysar den mer än alla poesiens konstmakerier,

och är då rått naturliga. Med naturlighet menas här icke den blott jordiska och lägre kvenningen i ringen, skillnader af laga och usla ämnen, utan den rätta naturligheten (der barnliga eller artistiska) i deras uppfattning, ty intet är trivialt för artistens offentlighetslik (med artist menas här åtminstone betraktaren, som artist, eller skaldisk tillstämning, utan att själv vara poet; alla åro föddas damed, fast usel uppförda föregåvsta den hos många). Vår tid fördrar alltså omvänt dels till Guds stora helse, till en oskyldig förenimelse af varelserna och ringen sådana de åro, både de stora och de små, ty vi förra icke, att skalden blott shall syssla med oberoende ligheter, eller naturligheter, som åro lumpna och widriga (Nyromantiska folans). Det triviala såsom sådant, den platta afkopieringen deraf i konsten är icke poetisk. Den högre och sinnre bliscen öswer ringen och handelerna måste finnas i det triviala, som konsten uppträger; det måste innehålla den intre, himmelska verkligheten hos varelserna och ringen. Denna intre verkligheten finns hos menniskan, åtminstone den vanliga så kallade triviala, hos folket. Alltså för en poet i sak icke att framställa taflor af det "sämre" folket, ty hos dem finnes lika mycket himmelst, lika mycket rent mänskligt element, som hos de bättre (klädde). (Det mänskliga var ända sedan Grekerna konstens mål. Dock kunnade de vid den mänskliga formen, kroppens bildning, så känna konsten kunnade vid anden, ensidigt, och sedan glömde anden för dess form, ord, kläder o. s. v. Vår tid vill återföra poesien till mänskans innersta hjertha, skildra dess underbara värld, i stället för den konst gjorda ytter underbara, som Romantiken uppfunnit och nyare tiden begagnat. Förberädare af den nya rigningen är Shakespeare). Vi återkomma en annan gång till Z:s åtgång af Konsternas Framtid och Europas stora namn.

Om Folknöjen ur politisk synpunkt.

Med sin och närende ironi skildrar Z^o de bildade klassernas ålo nöjen, både de, som icke sara moralen och de som gör det, och huru de ooralistika hos dem tolereras af ömsesidig öswerseende, visar han att folknöjen är åro afledare af det volfanistiska ämne, som i den intre samhällsvärlden samlas avom de bildade klassernas ständiga motstånd och känsla af dess egen magt. Det kan välja tillträcka sig alla mänskliga rättigheter, som så länge warit dem undanhållna. Ty ånnutänker, om icke siger, herreklassen om folket ungesär följande: menige man utgörd en så mäsa, tjenande till underlag för det egentliga samhället, som består af oss; denna mäbas åndamål på jorden är intet aunat, än att så mycket möjligt verkställa alla arbeten och besöra all production åt os, på det att vi, uppdragne härav, må kunna egha vår tid åt bildningen ibland os förstora den och njuta alla dess frukter; att den rå mäbas måste bli sällig i en annan värld hafwa vi ingenting emot; men att påstå, det den af jordens goda eller af sitt eget arbete shall få åtnjuta någon förra stukt, till gagn och till nöje, än hvad som jemt behöfs för att kunna fortsätta existensen (uddig för utförandet af det os så angelägna arbetet), det är en lära, som i sina följdar rakt leder till omstörning af samhället, d. w. s. af vår position, ty med ordet samhälle förstå vi ingenting annat." — Deba nöjen som förestås, åro: gymnastiska lekar, genom hvilka "samhällets fysiska styrka skulle ökas; tycker för räthet tilltaga; en oskyldig glädje med krigisk anstryk;

nina ö'wera" uppkomma; och ett djupt förskräck förstås sig från klemighet da för så usla tidesordrit, som föller och all kroppslig last och folkfåsning, folkvisors utgivande, och lämpliga undervisnings och förströelse skrifter, (sådana svenska folk nu får genom Lundquists Folkskrifter, bland hvilka Almqvists förträffliga berättelser Grimstahamns nybygge, Rysska minnet i Norrköping m. m. i denna tidning åro anmälda.)

Litteratur.

Minnen från Södern. Ester en Resa i Danmark, Tyskland, Schweiz och Italien, af Karl August Nicander. Andra Delen. Örebro. 1839. 2: 24 Bc.

Högst intressanta, med blandande poetisk colorit målade tavlor af Europas paradis, Italien. Den förra delen, om Tyskland, var oftast tråd, liksom dess föremål Tyskarne, men här är skalden i sin sjöls rätta hem. Ej under, att han med sin föret präktfulla öppna själ, och för det lysande och färgskimrande stilkliga pensel, reknar vändligt färgrika schildringar från deha sin korta lefnads lyckligaste sommardagar; ej under, att samma inspirerande sinnessättning, som alstrade Hesperierna, deha tjuvande söders barn i den kalla Norden, åtminstone upptar sig i dessa Minnen från Söder, som faktan på prosa, är en stor dikts, åtminstone mera tjuvande än mängden dikter. Ej är denna resa en samling af allt indrillt verande om Italien, ej åro alla merkliga föremål, värda en resandes uppmärksamhet, inga konstkritiker och konstataloger ånga dyrva refractioner, appragna,) utan blott schildring af hvad som intresserar skalden, men dess förtjusta anda förfäster likwil nöjda i en italiensk stämning, på en gång ljuf och smärtsam, ljuf, emedan man röcker sig lempa bland naturens och konstens under, smärtsam, emedan man längtar dit tillbaka, om det en gång törnades någon af gode Gudar, att se Italien, smärtsmäst för den, som ödets wreda magter och den märta af alla furir, nöden, med harpvästa flor fängslar vid det land, som wiherligen är vart fädernes land, men ändå icke är ett Italien.

Nicander är i Bologna 1827, far till Florens, gör därifrån utflykt till Pisa och Livorno, reser till Rom, vistas der länge, besöker bland annat Julihallen, Improvisatricea Rosa Caddei, Le vive Sepolte, Carnevalen, Heliga Weekan, besönder i början till en lekande humoristiskt diktfärd kring Ne-misjon, Vaticanen, särdes till Tivoli, till Neapel, vistas der länge, gör utflykt till Ischia, Naja, Cumia och Pozzuoli, Vesuvius och Herculanium, Pompeji, Sorento, Amalfi, Salerno, reser åter till Rom, gör utflykt till Albano, Tivoli, skildrar Laterankyrkan, Tabos graf, en romersk begravning, romerska Censuren, Petri och Pauli sängelse, reser till Venlig, genom Tyskland till Prag, Dresden, Berlin, och ankommer d. 16 Sept. 1828 hem till sin mor och syster i Nyköping. Werket slutas med en wacker sång: Romförfarenas Återkomst. En planisch åtsölder, som skall föreställa menuiskor, som åre en danserska.

) I detta fall är Arwidsons Resa wida faktikare, men der har man icke den åtsfliga skalden, som med ett barns bela oskuld och fromma glädje nävnt berättar för de sina, sitt fädernes land, hvad han sett, utan att undervisa dem hur allt är i det land, han myß lemnat.

Gefle, hos A. P. Landin. 1839.